

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Obrony Narodowej

KON – 4101-03-02/2012
P/12/191

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/12/191 - Uzyskiwanie i przetwarzanie przez uprawnione podmioty danych z bilingów, informacji o lokalizacji oraz innych danych, o których mowa w art. 180c i 180d ustawy - Prawo telekomunikacyjne

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Obrony Narodowej

[Kontrolerzy]

1. Lucjan Bełza, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 82421 z dnia 01.10.2012 r.

Dowód: akta kontroli str. 1.

2. Andrzej Pankowski, główny specjalista kp, upoważnienie do kontroli nr 82411 z dnia 5.09.2012 r.

Dowód: akta kontroli str. 3.

Jednostka kontrolowana

Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej, ul. Ostroroga 35, 01-163 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Gen. dyw. Mirosław Rozmus, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej

Dowód: akta kontroli str. 8.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie¹.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Przyjęte w Komendzie Głównej Żandarmerii Wojskowej (zwanej dalej „Komendą Główną” lub „KGŻW”) uwarunkowania organizacyjno-prawne oraz techniczne zapewniały bezpieczeństwo uzyskiwania danych telekomunikacyjnych i ich

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

wykorzystania w realizacji zadań służbowych wykonywanych w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw. Przyjęty w KGŻW wewnętrzny tryb postępowania eliminował ryzyko wystąpienia zdarzeń niepożądanych w zakresie nieuprawnionego dostępu do danych telekomunikacyjnych.

Powyższa ocena została wydana w oparciu o badanie strony organizacyjno-formalnej uzyskiwania przez KGŻW danych telekomunikacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena zgodności z przepisami wyższego rzędu, wewnętrznych uregulowań prawnych oraz struktur organizacyjnych, ustanowionych w obszarze uzyskiwania, przetwarzania, wykorzystania i niszczenia danych telekomunikacyjnych

Opis stanu
faktycznego

1.1 W Komendzie Głównej Żandarmerii Wojskowej ustanowione zostały wewnętrzne przepisy (procedury) w zakresie realizacji uprawnień dotyczących uzyskiwania od podmiotów prowadzących działalność telekomunikacyjną danych, o których mowa w art. 180c i 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne² (zwane dalej "danymi telekomunikacyjnymi"). Przy opracowywaniu wymienionych przepisów pracował zespół wyznaczonych żołnierzy, którzy tworząc konkretne zapisy bazowali na wieloletnim doświadczeniu w zakresie realizacji ustaleń u operatorów telefonicznych.

W wytycznych przyjęto, iż w zakresie uzyskiwania danych od operatorów telefonicznych lub innych podmiotów wykonujących działalność telekomunikacyjną (zwanych dalej „operatorami”) jedyną uprawnioną komórką wewnętrzną w ŻW jest Wydział Zabezpieczenia i Ewidencji w Zarządzie Dochodzeniowo-Śledczym KGŻW (zwany dalej „WZiE”).

Zgodnie z wytycznymi na 2011 r., z wnioskiem o sprawdzenie do szefa Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji mogli występować komendanci placówek, wydziałów oraz szefowie Wydziału Operacyjno-Rozpoznawczego i Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego. W wytycznych na 2012 r. przyjęto, iż z wnioskami mogli występować komendanci terenowej jednostki organizacyjnej ŻW, szef wydziału kryminalnego lub dochodzeniowo-śledczego terenowego oddziału ŻW, żołnierz Zarządu

² Dz. U. Nr 171, poz. 1800, ze zm.

Dochodzeniowo-Śledczego po akceptacji przez bezpośredniego przełożonego, szef Oddziału Wewnętrznego i Ochrony Informacji Niejawnych KGŻW. W rozkazie KGŻW z 13 lipca 2012 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych, nie wyszczególniono podmiotów uprawnionych do występowania z wnioskiem, lecz ogólnie zaznaczono, iż z wnioskiem należy występować do Komendanta Głównego ŻW. Zgodnie ze wzorem załączonym do rozkazu, wniosek powinien być podpisany przez komendanta oddziału ŻW oraz zaopiniowany przez szefa Oddziału Kryminalnego KGŻW i szefa Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji KGŻW.

Dowód: akta kontroli str. 9-21, 26-29, 44, 49.

W 2011 r. i 2012 r. w sprawach udostępniania danych telekomunikacyjnych upoważnionych było 11 osób. W 2012 r. na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych³ (zwana dalej „Żandarmerią” lub „ŻW”) wydanych zostało 5 indywidualnych upoważnień dla żołnierzy Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji w sprawach udostępniania danych telekomunikacyjnych, tj. nieodpłatnego ustnego żądania danych oraz za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej. Do 2012 r. nie wydawano tego typu upoważnień, lecz Komendant Główny ŻW informował pisemnie, w trybie art. 30 ustawy o Żandarmerii Wojskowej, konkretne podmioty prowadzące działalność telekomunikacyjną (Netia, P4 Sp. z o.o., Polkomtel S.A., T-Mobile, PTK Centertel sp. z o.o., TPSA) o osobach upoważnionych do koordynacji i roboczych kontaktów z ramienia KGŻW. Do pozostałych podmiotów prowadzących działalność telekomunikacyjną z tego rodzaju informacją nie występowano. Powyższe wynikało z dużej liczby podmiotów świadczących usługi telekomunikacyjne oraz niewielkiej liczby zapytań do nich kierowanych (kilkanaście w skali roku). Z zapytaniami do wymienionych operatorów telefonicznych występował pisemnie Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej.

Dowód: akta kontroli str. 22, 26, 67.

Udzielanie imiennych upoważnień (w zakresie ustnego żądania danych telekomunikacyjnych oraz za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej) zostało powiązane z zakresem czynności (zakresem obowiązków) w odniesieniu do 3 żołnierzy Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego KGŻW. W dwóch przypadkach brak było takiego powiązania. Według wyjaśnień szefa Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji, ustaleń u operatorów w

³ Dz. U. Nr 123, poz. 1353, ze zm., zwana dalej „ustawą o Żandarmerii Wojskowej” lub „ustawą o ŻW”.

praktyce realizuje dwóch żołnierzy WZiE. Dwaj upoważnieni żołnierze WZiE w swoich zakresach obowiązków nie mają zapisane wykonywanie ustaleń u operatorów telefonicznych ze względu na przyjętą w ŻW procedurę opiniowania⁴. Żołnierze ci realizują ustalenia u operatorów telefonicznych w sytuacji nieobecności żołnierzy zobowiązanych do tych ustaleń w swoich zakresach obowiązków. W przedmiotowym zakresie nie są też oceniani w ramach opiniowania służbowego.

Dowód: akta kontroli str. 30-38, 49-51, 88.

1.2 Zgodnie z art. 30 ust. 4 ustawy o Żandarmerii Wojskowej, udostępnienie danych telekomunikacyjnych może nastąpić za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej, w szczególności jeżeli wykorzystywane sieci i system teleinformatyczny zapewniają możliwość ustalenia osoby uzyskującej dane, jeżeli zabezpieczenie techniczne i organizacyjne uniemożliwiają osobie nieuprawnionej dostępu do danych oraz jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem zadań wykonywanych przez jednostki organizacyjne Żandarmerii Wojskowej albo prowadzonych przez nie czynności.

W KGŻW pomieszczenie, w którym uzyskuje się i przetwarza dane telekomunikacyjne, znajduje się w II strefie ochronnej, do której dostęp mają wytypowani żołnierze (upoważnieni). Zabezpieczenia organizacyjne związane z dostępem do danych telekomunikacyjnych wynikały z zarządzeń wewnętrznych Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej⁵. Ewidencja osób realizujących konkretne zapytania do operatora telekomunikacyjnego była prowadzona w rejestrach sprawdzeń u operatorów telefonicznych (do 18 lipca 2012 r. w formie papierowej, a następnie w formie elektronicznej). Ponadto dostęp do systemu operatora był każdorazowo rejestrowany elektronicznie w systemie operatora, co umożliwiało odtworzenie historii dostępu do danych operatora.

W latach 2011-2012 jedną kartą dostępu do systemu danego operatora posługiwało się 4 żołnierzy ŻW. Karty kryptograficzne umożliwiające dostęp do systemów (aplikacji) operatora telekomunikacyjnego – w przypadku operatorów

⁴ Zapisanie w zakresach obowiązków wszystkich żołnierzy WZiE obowiązku wykonywania ustaleń u podmiotów świadczących usługi telekomunikacyjne, w sytuacji, gdy dany żołnierz w opiniowanym okresie nie realizował takich ustaleń, skutkuje brakiem możliwości dokonania jego oceny w tym zakresie. Żołnierze ci zatem realizują ustalenia u operatorów telefonicznych w sytuacji nieobecności żołnierzy zobowiązanych do tych ustaleń w swoich zakresach obowiązków.

⁵ Np. rozkaz nr 79 Komendanta Głównego ŻW z dnia 22 sierpnia 2012 r. w sprawie zasad używania urządzeń do przetwarzania obrazu i dźwięku oraz organizacji ochrony informacji niejawnych podczas odpraw, narad i szkoleń w jednostkach ŻW.

sieci Plus, Orange, T-Mobile, Play i Netia - posiadały certyfikat wystawiony na osobę – żołnierza Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji. Natomiast dostęp do sieci operatora telekomunikacyjnego TPSA umożliwiała karta, na podstawie której poprzez system kodowy, operator identyfikował służbę jaka zwróciła się do niego z zapytaniem. Według wyjaśnień pplk. R. Wyżnikiewicza – szefa Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji, z informacji uzyskanych od pracowników działu bezpieczeństwa TPSA, identyfikacja osoby, która się tą kartą posłużyła, leży po stronie danej służby.

W KGŻW uznano, że ze względów bezpieczeństwa wystarczająca będzie jedna karta dla danego systemu, bo identyfikacja osoby była zapewniona nie tylko poprzez system informatyczny KGŻW⁶, ale również poprzez wewnętrzne rejestry (od lipca 2012 r. w ewidencji elektronicznej KGŻW), na podstawie których można identyfikować osobę występującą do operatora. W praktyce około 90% sprawdzeń dokonywało dwóch żołnierzy KGŻW mających w zakresie swoich obowiązków realizację ustaleń u operatorów telekomunikacyjnych. Pozostałe 10% wynikało z zastępstw.

Spersonalizowanie karty dostępowej przez operatorów sieci Plus, Orange, T-Mobile, Play i Netia (certyfikat wystawiony był na osobę – żołnierza Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji KGŻW) skutkowało każdorazowo - w przypadkach korzystania z sieci przez żołnierza nie posiadającego certyfikowanej na siebie karty - ujawnianiem w systemie operatora „certyfikowanego” żołnierza, a nie osoby faktycznie korzystającej (pobierającej dane) z sieci. Stwierdzone uchybienie nie wpływało negatywnie na bezpieczeństwo systemu, bowiem przyjęty w KGŻW wewnętrzny tryb postępowania eliminował ryzyko wystąpienia zdarzeń niepożądanych w zakresie nieuprawnionego dostępu do danych telekomunikacyjnych.

Dowód: akta kontroli str. 39-42, 88-98.

Pozyskane dane teleinformatyczne przesyłane były pomiędzy jednostkami ŻW za pismem o klauzuli „zastrzeżone” lub przekazywane bezpośrednio osobie zainteresowanej za pokwitowaniem w rejestrze sprawdzeń u operatorów

⁶ Stanowisko dostępne przeznaczone jest wyłącznie do realizacji ustaleń u operatorów telefonicznych i pracuje na nim jeden uprawniony żołnierz ŻW, który ma dostęp do wymienionych systemów poprzez swoje indywidualne konto chronione hasłem na komputerze. Ponadto dostęp do systemu teleinformatycznego zabezpieczony jest biometrycznie poprzez czytnik linii papilarnych, który umożliwia jego uruchomienie tylko osobie uprawnionej do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych. Stanowisko dostępne przypisane jest w danym okresie czasu tylko jednemu żołnierzowi i tylko on może w tym czasie realizować ustalenia u operatorów telekomunikacyjnych. Powyższa procedura pozwala na zidentyfikowanie osoby posiadającej dostęp do systemów, za pośrednictwem których realizowane są ustalenia.

telefonicznych⁷. W przypadku ustalania lokalizacji abonenta informacja była przekazywana bezpośrednio od operatora na uprawniony numer telefonu żołnierza prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze.

Dowód: akta kontroli str. 39-42, 50, 52-53.

W KGŻW nie było jednolitej pisemnej procedury oceny zgromadzonych danych telekomunikacyjnych, z punktu widzenia realizacji celów, dla których zostały one pozyskane. Tym niemniej, według wyjaśnień Komendanta Głównego ŻW, dane telekomunikacyjne podlegały kontroli w ramach prowadzonych przez Oddział Kryminalny lub Oddział Dochodzeniowo-Śledczy nadzorów w terenowych jednostkach organizacyjnych ŻW. W trakcie kontroli ocenie podlegała całość realizowanych czynności, w tym zasadność wystąpienia o dane telekomunikacyjne oraz sposób ich wykorzystania. W przypadku postępowań przygotowawczych nadzór nad tymi postępowaniami sprawował dodatkowo prokurator. We wskazanych wcześniej wytycznych szefa Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego KGŻW oraz wytycznych Komendanta Głównego ŻW wskazano na konieczność analizowania uzyskanych od operatorów danych pod kątem ich znaczenia procesowego lub operacyjnego (dane takie należało niezwłocznie przekazywać prokuratorowi). Dane nie mające znaczenia procesowego należało niezwłocznie niszczyć (komisyjnie i protokolarnie).

Dowód: akta kontroli str. 11, 15, 19, 45-46, 68-69, 88.

1.3 W latach 2011-2012 r. (do lipca 2012 r.) w KGŻW prowadzono 7 rejestrów papierowych „Sprawdzenia u operatorów telefonicznych” (zwane dalej „rejestrami”). Nie było prawnego wymogu prowadzenia rejestrów zapytań w określonym układzie danych. Nie określono również jednolitego wzoru rejestru dla służb i organów administracji.

W KGŻW liczba porządkowa rejestru (pozycja rejestru) nie odzwierciedlała liczby zapytań⁸ oraz kolejności rejestrowanych spraw w kancelarii jawnej (tajnej) KGŻW. Pozycja zapytania nie odnosiła się do jednego abonenta lub np. do jednego telefonu. Tym samym pod daną pozycją wskazywano na jeden numeru telefonu lub kilku numerów. W dniu 18.07.2012 r., ze względu na konieczność prowadzenia

⁷ Powyższy fakt jest odnotowywany w rejestrze elektronicznym przez osobę uprawnioną do prowadzenia rejestru (brak jest tym samym podpisu w rejestrze osoby odbierającej przesyłkę). Odbiór przesyłki jest natomiast kwitowany na wniosku o dokonanie sprawdzeń.

⁸ Przykładowo w rejestrze RWD 70/17 zarejestrowano 386 pozycji; w rejestrze RWD 70/19 – 710 pozycji, a w rejestrze RWD 70/22 – 487 pozycji.

szczegółowych statystyk dotyczących pozyskiwanych danych telekomunikacyjnych, zmieniono formę prowadzenia ewidencji sprawdzeń u operatorów telefonicznych z papierowej na elektroniczną.

W systemie elektronicznym jedna pozycja rejestru odpowiadała jednemu zapytaniu operatora, co eliminuje ograniczenia statystyk papierowych.

Na podstawie danych zawartych w rejestrach stwierdzono, iż w zakresie dotyczącym ustalenia danych abonenta lub numeru telefonu⁹ w 2011 r. (ogółem 6351 sprawdzeń) do operatorów występowano 4029 razy (63,4%), w tym o ustalenie abonenta – 3123 razy oraz o ustalenie numeru telefonu – 906 razy, a o pozostałe dane (np. bilingi, lokalizacje) – 2322 razy (36,6%). W 2012 r. (I półrocze – ogółem 2506 sprawdzeń) występowano o dane, które winne być dostępne w ramach usługi „Ogólnokrajowej informacji o numerach telefonicznych”, o dane publiczne występowano 1901 razy (75,9%), w tym o ustalenie abonenta – 1541 razy oraz o ustalenie numeru telefonu – 360 razy, a o pozostałe dane - 605 razy (24,1%).

Dowód: akta kontroli str. 23-24, 28-29, 39-42, 55, 67, 88.

1.4 Na wybranej przez NIK próbie z danych otrzymanych od operatorów (próba 157 spraw za okres styczeń 2011-czerwiec 2012 r.) dokonano weryfikacji danych pod kątem porównania ewidencji prowadzonej przez KGŻW z danymi uzyskanymi od operatorów telekomunikacyjnych.

Dowód: akta kontroli str. 56, 61-63, 65, 70.

Na wybranej przez NIK próbie z danych zawartych w rejestrach KGŻW (próba 150 spraw za okres styczeń 2011-czerwiec 2012 r.) dokonano weryfikacji danych pod kątem występowania z zapytaniem uprawnionych osób i zakresu pytań. Stwierdzono, iż z zapytaniem zawsze występowała upoważniona osoba (w okresie styczeń 2011-czerwiec 2012 r. było to 3 żołnierzy - w wylosowanej próbie - na 11 uprawnionych żołnierzy). W 24 przypadkach zapytanie dotyczące jednego numeru telefonu (abonenta) kierowano do więcej niż jednego operatora, w tym w 1 przypadku do dwóch operatorów; w 2 przypadkach do pięciu operatorów; w 21 przypadkach do czterech operatorów.

Dowód: akta kontroli str. 56-60, 66, 68.

W trakcie kontroli zweryfikowano informację uzyskaną na żądanie NIK od operatora Multimedia pod kątem wątpliwości odnośnie posiadania przez

⁹ Dane, które winne być dostępne w ramach usługi „Ogólnokrajowej informacji o numerach telefonicznych”, o której mowa w art. 67 ustawy - Prawo telekomunikacyjne.

wnioskodawcę zapytania właściwego upoważnienia (sprawa Placówki ŻW w Bolesławcu, fax 109/11, z 23.11.2011 r.). Według Komendanta Oddziału ŻW w Żaganiu w dniu 23.11.2011 r. Komendant Placówki ŻW w Bolesławcu wystąpił z wnioskiem o uzyskanie danych użytkownika komputera w związku z wyjaśnianiem informacji o możliwości popełnienia czynu z art. 212 kk. Operator Multimedia odmówił udostępnienia danych. Po uzyskaniu odmownej odpowiedzi nie kontynuowano sprawy, gdyż osoba pokrzywdzona odstąpiła od żądania ścigania sprawcy czynu. Według Komendanta Oddziału ŻW w Żaganiu korespondencja z operatorem została zniszczona¹⁰. Z dokumentacji udostępnionej NIK przez operatora Multimedia wynikało, iż z wnioskiem o udostępnienie danych użytkownika komputera wystąpił w zastępstwie Komendanta Placówki ŻW w Bolesławcu żołnierz tej Placówki w trybie art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o Żandarmerii Wojskowej¹¹ powołując się na prowadzone czynności w związku z znisławieniem żołnierza zawodowego. W odpowiedzi operator Multimedia poinformował o braku możliwości udostępnienia danych z uwagi na brak upoważnienia osoby wnioskującej do uzyskiwania danych będących tajemnicą telekomunikacyjną.

Dowód: akta kontroli str. 56, 64, 76-77, 78-87.

1.5 Do uzyskiwania danych telekomunikacyjnych zostało w 2012 r. upoważnionych 5 żołnierzy. Nadzór nad realizacją zadań sprawował szef Wydziału Zabezpieczenia i Ewidencji, kontrolując - według wyjaśnień Komendanta Głównego ŻW - realizowane czynności na etapie ich pozyskiwania, przetwarzania i przechowywania. Natomiast sposób wykorzystania tych danych w dalszych czynnościach operacyjno-rozpoznawczych lub dochodzeniowo-śledczych podlegał kontroli przez przełożonych osoby prowadzącej daną sprawę oraz w ramach prowadzonego przez KGŻW nadzoru. W trakcie tych kontroli ocenie podlegała całość realizowanych czynności, w tym sposób wykorzystania danych telekomunikacyjnych. W latach 2011-2012 każdy oddział podlegał sprawdzeniu 1-2 razy w ciągu roku. Wyniki czynności kontrolnych ujmowane były w pisemnym meldunku do Komendanta Głównego ŻW. Według wyjaśnień pplk. R. Wyżnikiewicza dotychczas nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie uzyskiwania i wykorzystania danych telekomunikacyjnych. W latach 2011-2012, poza kontrolą NIK, inne kontrole

¹⁰ W 2011 r. nie było obowiązku informowania szefa WZiE o podjętych u operatora czynnościach celem ujęcia ich w ogólnej ewidencji zapytań kierowanych do operatorów telefonicznych.

¹¹ Żądanie niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców,

zewnętrzne i badania audytowe w obszarze uzyskiwania, przetwarzania, wykorzystania i niszczenia danych telekomunikacyjnych w Żandarmerii Wojskowej nie były prowadzone¹². Kontrole wewnętrzne ŻW w przedmiotowym obszarze realizowane były w ramach nadzorów i według Komendanta Głównego ŻW nie stwierdzono uchybień.

Dowód: akta kontroli str. 46, 54, 73, 88.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Ocena prawidłowości i sposobu wykorzystywania przez uprawnione służby i organy państwa przyznanych im uprawnień, w szczególności przestrzeganie obowiązujących zasad, przepisów ustawowych oraz procedur wewnętrznych w zakresie żądania, uzyskiwania, przetwarzania, wykorzystania i niszczenia danych telekomunikacyjnych

Opis stanu
faktycznego

2.1 W KGŻW nie było przypadków, gdy żądania formułowane przez kontrolowaną jednostkę w zakresie udostępnienia danych telekomunikacyjnych spotykały się z kwestionowaniem jej upoważnienia do uzyskania żądanych danych, ani też sytuacji, gdy dane telekomunikacyjne przekazywane były ze znaczną zwłoką.

Dowód: akta kontroli str. 47.

2.2 W KGŻW zawarto 3 porozumienia z operatorami telekomunikacyjnymi w sprawie dostępu do systemu elektronicznego danych abonentów¹³: Polską Telefonią Komórkową Centertel w sprawie eksploatacji systemu Poezja, z Polską Telefonią Cyfrową w sprawie eksploatacji systemu Finezja oraz z firmą Polkomtel

¹² W okresie od dnia 27.06.2011 r. do 16.09.2011 r. Żandarmeria Wojskowa kontrolowana była przez NIK (Nr ewid. 18/2012/P11/082/KON).

¹³ Umowy te nie dotyczą spraw związanych z kontrolą operacyjną, która zgodnie z art. 31 ust. 21 ustawy o Żandarmerii Wojskowej jest realizowana na rzecz Żandarmerii przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego.

S.A. w sprawie wymiany informacji drogą elektroniczną (system Pismak). W powyższych porozumieniach zawarto odniesienia do dostępu do środków technicznych i organizacyjnych operatora, w tym określono parametry techniczne stanowiska komputerowego przeznaczonego do wymiany informacji oraz procedurę składania zapytań oraz przekazywania odpowiedzi.

Dowód: akta kontroli str. 25.

Dostęp do danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej przy wykorzystaniu odpowiednich systemów teleinformatycznych zapewniło 6 największych operatorów telefonicznych: Plus, T-Mobile, Orange, Play, TPSA i Netia. Sprawdzenia u pozostałych operatorów realizowane były na piśmie wnioski Komendanta Głównego ŻW.

Dowód: akta kontroli str. 47-48.

2.3 Według wyjaśnień szefa Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego KGŻW płk. J. Gęsicha, w trakcie realizowanych kontroli i nadzorów służbowych Komenda Główna ŻW nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie uzyskiwania i wykorzystania danych telekomunikacyjnych, a co za tym idzie nie stwierdzono przypadków pozyskiwania danych do celów innych niż określone w ustawie o ŻW. W toku tych czynności nie stwierdzono naruszeń prawa w zakresie pozyskiwania i wykorzystywania danych telekomunikacyjnych.

Dowód: akta kontroli str. 73-74.

Zgodnie z ustawą o ŻW dane telekomunikacyjne zawierające istotne informacje dla postępowania karnego przekazuje się właściwemu prokuratorowi wojskowemu. Według Komendanta Głównego ŻW dane te, poza prokuraturą, nie były przekazywane innym podmiotom.

Dowód: akta kontroli str. 48.

W KGŻW nie było skarg osób, wobec których realizowano ustalenie u podmiotów wykonujących działalność telekomunikacyjną. Według Komendanta Głównego ŻW nie było też przypadków nieprzestrzegania praw osób, których dotyczyły dane uzyskane od operatorów.

Dowód: akta kontroli str. 48, 88.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W ocenie NIK przyjęty sposób pozyskiwania danych od operatorów za pośrednictwem wyspecjalizowanej komórki KGŻW stanowi przykład dobrej praktyki zabezpieczenia przed nieuprawnionym lub niecelowym pozyskiwaniem danych telekomunikacyjnych. W KGŻW nie przeprowadzano jednak wewnętrznego audytu czy wydłużenie drogi służbowej w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych nie ogranicza szybkości prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych.

W ocenie NIK brak zapisu w zakresach czynności żołnierzy uprawnienia (i obowiązku) do dokonywania ustaleń u operatorów telefonicznych w sytuacji zastępowania żołnierzy zobowiązanych rozkazem przełożonego do prowadzenia tych czynności, w praktyce może ograniczać skuteczność postępowań dyscyplinarnych w przypadku powstania w przedmiotowym zakresie nieprawidłowości w okresie zastępstwa.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴, zwraca uwagę na celowość:

- 1) dokonania w ŻW wewnętrznego audytu, czy wydłużenie drogi służbowej w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych za pośrednictwem wyspecjalizowanej komórki KGŻW nie ogranicza szybkości prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych;
- 2) zapewnienia - w przypadku posługiwania się spersonalizowanymi kartami dostępu do sieci operatora, a nie kartami identyfikującymi instytucję - aby osoba korzystająca z sieci operatora posługiwała się własną (indywidualną) kartą dostępu;
- 3) przeprowadzenia wewnętrznej kontroli w Placówce ŻW w Bolesławcu w zakresie podstaw i celowości wystąpienia o dane telekomunikacyjne, a po

¹⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

V. Pozostałe informacje i pouczenia